

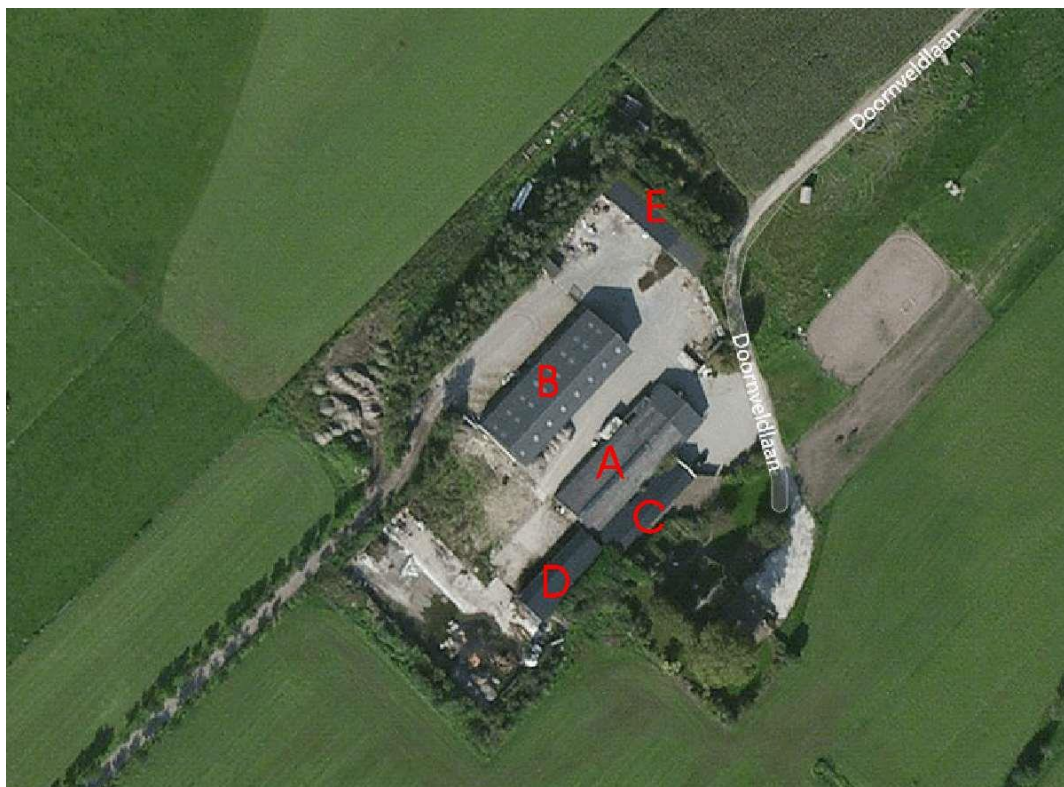


Quickscan Flora- en faunawet [redacted]
door [redacted]

Belfeld, 18 oktober 2016

Inleiding

Merel Wasmann heeft ecologisch adviesbureau Faunaconsult opdracht gegeven voor een flora- en fauna-inspectie op een locatie aan de [redacted]. Men wil hier drie gebouwen laten slopen en vervolgens op het bouwvlak een woning laten bouwen. De drie te slopen gebouwen zijn een grupstal, een loods die deels open is en een paardenstal met inpandig kantoor (zie figuren 1, 2 en 3).



Figuur 1. Ligging van het plangebied. Gebouwen A, B en C worden gesloopt (A is de grupstal, B is de loods en C de paardenstal met inpandig kantoor).



Figuur 2. De te slopen gebouwen A (op de voorgrond) en B (op de achtergrond).



Figuur 3. Te slopen gebouw C.

De Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van circa 500 plant- en diersoorten. Het gaat hierbij om alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen en enkele bij AMvB (Stb. 523, 2000) speciaal aangewezen plant- en diersoorten. Uitgangspunt van de wet is het 'nee, tenzij'- beginsel. Slechts voor een beperkt aantal handelingen kan op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet ontheffing worden verleend van de verboden uit artikel 8 t/m 11 van de wet (voor zover hiervoor niet reeds op basis van een ander artikel vrijstelling of ontheffing kan worden verleend). Voorwaarde daarbij is dat met de voorgenomen activiteit geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Kort gezegd worden de onder de Flora- en faunawet beschermde plant- en diersoorten in drie categorieën opgedeeld, met elk een ander regime wat betreft ontheffingen:

1. algemene soorten (FF1);
2. overige soorten (FF2);
3. streng beschermde soorten (FF3).

De categorie 'algemene soorten' - zoals mol en konijn - is voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag.

De categorie 'overige soorten' is eveneens voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits die activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door het Ministerie van Economische zaken goedgekeurde gedragscode. In zo'n code geeft een sector zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bijvoorbeeld altijd eerst inventariseren waar de soorten precies voorkomen en daar met de werkzaamheden rekening mee houden (door een hol af te schermen of de standplaats van planten aan te geven). Als een sector nog niet beschikt over een goedgekeurde gedragscode, dan moet er bij ruimtelijke ingrepen bij eventueel voorkomende verblijfplaatsen van beschermde soorten van de categorie overige soorten een ontheffing worden aangevraagd. Daarbij kan worden volstaan met een zogenaamde lichte toetsing. Dat houdt in dat de voorgenomen maatregelen 'geen afbreuk doen aan gunstige staat van instandhouding van de soort'.

De categorie 'streng beschermde soorten' omvat de soorten die worden genoemd in bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet en alle inheemse vogels. Voor de categorie 'streng beschermde soorten' wordt slechts in een beperkt aantal situaties een vrijstelling verleend. Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt géén vrijstelling en moet dus altijd een ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag voor streng beschermde soorten wordt getoetst aan drie criteria (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005):

- 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 2) er is geen goed alternatief
- 3) de activiteit past binnen een van de hierna genoemde belangen:
 - Onderzoek en onderwijs;
 - Repopulatie en herintroductie;
 - Bescherming van flora en fauna;
 - Veiligheid van het luchtverkeer;
 - Volksgezondheid of openbare veiligheid;
 - Dwingende redenen van openbaar belang;
 - Voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
 - Belangrijke overlast veroorzaakt door dieren;
 - Uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw;
 - Bestendig gebruik;
 - Uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Deze drie criteria vormen de zogenaamde uitgebreide toets en aan alle drie criteria moet worden voldaan.

In sommige gevallen gelden bovendien aanvullende toetsingscriteria. Als het gaat om een ontheffingaanvraag in het kader van

- bestendig beheer en onderhoud in landbouw of bosbouw, of
- bestendig gebruik, of
- ruimtelijke inrichting of ontwikkeling,

én het gaat om 'streng beschermde soorten' en/of vogelsoorten, dan wordt extra getoetst op het volgende criterium:

4) de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Werkwijze

Op 23 september 2016 heeft Faunaconsult het onderzoeksgebied en de directe omgeving (in een straal van 100 meter rond het plangebied) bezocht. Daarbij werden de aanwezige biotopen beoordeeld op hun geschiktheid als habitat voor beschermde diersoorten en beschermde planten. Tevens werd er gezocht naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde zoogdieren en planten. Aan de hand van relevante (verspreidings)literatuur (RAVON, 2006, 2007, 2010, 2011 en 2013) en de waarnemingsoverzichten op www.ravon.nl/tijdschrift is vervolgens ingeschat welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen.

Bevindingen

Zoogdieren en vogels

De muren van de te slopen gebouwen hebben geen open stootvoegen of andere openingen die vleermuizen toegang kunnen verlenen. De daken van de gebouwen zijn geheel (B) of deels (A en C) enkelwandig. De met plafondplaten voorziene dakdelen zijn te open (tochtig) om als vleermuisverblijf te kunnen dienen en steenmarteruitwerpselen werden nergens aangetroffen.

Een aantal plafondplaten van de grupstal (gebouw A) is tijdens harde wind (pers. med. Ben Vollaard) omlaag gevallen (zie figuur 5). Omdat hierdoor vogels als de kerkuil toegang tot de resterende plafondplaten hebben, zijn deze alle tijdens het veldbezoek met behulp van een ladder en zaklamp geïnspecteerd. Daarbij werd een kerkuilennest aangetroffen met 4 intacte eieren en 1 gepredeerd ei (zie figuren 4 en 5). Hieruit en uit het feit dat er tijdens het bezoek geen kerkuil van het nest vloog (kerkuilen broeden normaliter vanaf het leggen van het eerste ei) valt op te maken dat het nest is verstoord en door de kerkuilen is verlaten. Kerkuilnesten zijn jaarrond beschermd, maar het is de vraag of de kerkuil de loods in de toekomst nog wel als nestgelegenheid zal gebruiken. Uit de vele aanwezige kerkuilbraakballen en uitwerpselen elders in de grupstal, is op te maken dat de kerkuil hier wel nog regelmatig komt om er te roesten (uit te rusten). Omdat roestplaatsen van de kerkuil een belangrijk onderdeel van het leefgebied van deze soort vormen is de kerkuil opgenomen in tabel 1. Ben Vollaard en Merel Wasmann (de initiatiefnemers) hadden het voorkomen van de kerkuil in de te slopen gebouwen al vooraf aan Faunaconsult gemeld.



Figuur 4. Het verlaten kerkuilennest.



Figuur 5. Op deze plafondplaten bevindt zich het verlaten kerkuilennest.

Overige jaarrond beschermde vogelnesten of vaste rust- en verblijfplaatsen van strenger beschermde zoogdieren zijn in de te slopen gebouwen afwezig. In de paardenstal (gebouw C) werden wel twee boerenwaluwnesten aangetroffen. Nesten van de boerenwaluw zijn niet jaarrond beschermd, maar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland eist ten aanzien van de soort dat er middels een ‘omgevingscheck’ wordt nagegaan of er voldoende nestgelegenheid in de omgeving aanwezig blijft (Dienst Regelingen, 2009b). Tabel 1 geeft een overzicht van de zoogdieren en vogels die (mogelijk) een verblijfplaats in het plangebied hebben.

Tabel 1. Beschermde zoogdiersoorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het onderzoeksgebied hebben. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3	VJR	VOG
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	X				
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	X				
Kerkuil (<i>Tyto alba</i>)				X	
Boerenwaluw (<i>Hirundo rustica</i>)					X

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

VJR = jaarrond beschermde vogelnesten

VOG = nest van vogelsoort waarvoor omgevingscheck is vereist

Overige beschermde soorten

In het plangebied zijn alleen algemene, niet beschermde planten waargenomen als Engels raaigras, fluitenkruid en Canadese fijnstraal. Er zijn in of nabij het plangebied geen wateren die als voortplantingswater voor amfibieën kunnen dienen. Geschikte amfibieën- of reptielenhabitats zijn in het plangebied afwezig, overige beschermde soorten zijn evenmin te verwachten.

Conclusies

Kerkuilen: zorgen voor alternatieve nestgelegenheid en aangepaste werkwijze tijdens de sloop

Momenteel hebben kerkuilen geen geschikte broedgelegenheid in het plangebied; enerzijds doordat het nest is verstoord (deels gepredeerd) en anderzijds doordat de plafondplaten (waarop het verlaten nest zich bevindt) met harde wind regelmatig omlaag vallen. Er is daarom geen sprake van een kerkuilennest, zodat er geen ontheffing op de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd.

Door in gebouwen D (zie figuur 6) en E (zie figuur 7) een kerkuilenkast te plaatsen, krijgt de soort een betere kans om zich succesvol in het plangebied te gaan voortplanten. Door de sloop van gebouw A wordt het koppel kerkuilen verhinderd een nieuwe broedpoging op de gammele plafondplaten te ondernemen, zodat sterfte van jonge kerkuilen en hun eieren wordt voorkomen. Ook zullen de kasten zo worden geplaatst dat ze voor steenmarters slecht zijn te bereiken (deze kunnen kerkuilnesten prederen). Faunaconsult heeft de initiatiefnemer uitgelegd waar en op welke wijze de 2 kerkuilnestkasten geplaatst moeten worden. Deze moeten vóór 1 december 2016 worden geplaatst. Het aantal van 2 nestkasten is, conform de Soortenstandaard Kerkuil (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014), het tweevoud van het met de sloop van de gebouwen gepaard gaande verlies van één roestplaats van de kerkuil.



Figuur 6. Gebouw D.



Figuur 7. Gebouw E.

Om sterfte van eieren en jonge kerkuilen te voorkomen dient gebouw A zo snel mogelijk, maar buiten de broedperiode ongeschikt te worden gemaakt als broedlocatie voor de kerkuil. Daartoe dienen buiten de periode 1 februari – 15 juli (de broedtijd van de kerkuil) alle plafondplaten in gebouw A te worden

verwijderd. Omdat kerkuilen soms nog tot in december kunnen broeden (omdat ze een derde broedsel kunnen hebben), dient daags voor het verwijderen van de plafondplaten door een deskundige te worden geverifieerd of er geen nieuw legsel aanwezig is. Hierna kan gebouw A gedurende het hele jaar worden gesloopt.

Boerenwaluw: voldoende broedgelegenheid aanwezig en aangepaste werkwijze tijdens de sloop

Omdat gebouwen D en E behouden blijven (zie figuren 6 en 7) zal er na de sloop van gebouw C voldoende nestgelegenheid in het plangebied aanwezig blijven. Omdat het lokale voortbestaan van de boerenwaluw daarmee is gewaarborgd, hoeft er geen ontheffing voor de soort te worden aangevraagd.

Om sterfte van eieren en jongen van de boerenwaluw te voorkomen, is het nodig te voorkomen dat de soort er opnieuw gaat broeden. Dat kan bijvoorbeeld door de deur die toegang geeft tot gebouw C dicht te maken voor de start van het nieuwe broedseizoen (dus buiten de periode 1 mei – 31 juli). Een andere optie is gebouw C buiten het broedseizoen van de soort te slopen (dus buiten de periode 1 mei – 31 juli).

Rekening houden met algemeen beschermde soorten

De in de Flora- en faunawet genoemde ‘algemene zorgplicht’ is ook op beschermde soorten uit de categorie ‘algemene soorten’ van toepassing. Beschermde diersoorten (ook die van de categorie ‘algemene soorten’) die tijdens het verwijderen van vegetatie en het vergraven van grond worden aangetroffen, moeten direct worden gevangen en in het aangrenzende gebied worden vrijgelaten.

Voor het vernietigen van holen etc. en verstoren van beschermde zoogdieren van de categorie ‘algemene soorten’ voor ruimtelijke ingrepen, bestaat een vrijstelling op grond van ‘AMvB artikel 75’ van de Flora- en faunawet (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005). Er hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd.

Literatuur

- Dienst Regelingen. 2009a. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
- Dienst Regelingen. 2009b. Bijlage aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
- Dienst Regelingen. 2009c. Uitleg Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-B. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- RAVON, 2004. Waarnemingenoverzicht 2002. RAVON, 6: 33-48.
- RAVON, 2006. Waarnemingenoverzicht 2005. RAVON, 24: 46-64.
- RAVON, 2007. Waarnemingenoverzicht 2006. RAVON, 27: 46-64.
- RAVON, 2010. Waarnemingenoverzicht 2007 en 2008. RAVON, 34: 61-80.
- RAVON, 2011. Waarnemingenoverzicht 2010. RAVON, 42: 105-119.
- RAVON, 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON, 51: 119-132.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. 2014. Soortenstandaard Kerkuil *Tyto alba*. Ministerie van Economische zaken, Den Haag.